

วิพากษ์วิจารณ์การวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยมีดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้บริหาร ครู และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อบทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 6
2. เพื่อศึกษาความสอดคล้องเกี่ยวกับความคาดหวังของผู้บริหาร ครู และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อบทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 6

สมมติฐานของการวิจัย

1. ความคาดหวังของผู้บริหาร ครู และศึกษานิเทศก์ ในเขตการศึกษา 6 ที่มีต่อบทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ไม่สอดคล้องกัน
2. ความคาดหวังของผู้บริหาร ในจังหวัดต่าง ๆ ในเขตการศึกษา 6 ที่มีต่อบทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ไม่สอดคล้องกัน
3. ความคาดหวังของครู ในจังหวัดต่าง ๆ ในเขตการศึกษา 6 ที่มีต่อบทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ไม่สอดคล้องกัน
4. ความคาดหวังของศึกษานิเทศก์ ในจังหวัดต่าง ๆ ในเขตการศึกษา 6 ที่มีต่อบทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ไม่สอดคล้องกัน

ในการดำเนินการวิจัยประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ คือ การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งได้ดำเนินการดังนี้

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร

ก. ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 6 ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดชัยนาท พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สระบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง และอุทัยธานี รายละเอียดเกี่ยวกับประชากรแสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากร จำแนกตามตำแหน่งและจังหวัดที่สังกัด

จังหวัด	จำนวนประชากร			รวม
	ผู้บริหาร	ครู	ศึกษานิเทศก์	
ชัยนาท	230	2,220	18	2,448
พระนครศรีอยุธยา	395	3,297	26	3,718
ลพบุรี	335	3,689	19	4,043
สระบุรี	360	2,596	24	2,980
สิงห์บุรี	149	1,833	16	1,998
อ่างทอง	160	1,965	16	2,141
อุทัยธานี	265	1,995	20	2,280
รวม	1,894	17,575	139	19,608

ข. กลุ่มตัวอย่างประชากร

การเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร ใช้วิธีสุ่มแบบผสม (multistage sampling) ตามวิธีการดังนี้

1. สุ่มอำเภอมา 1 ใน 4 ของอำเภอทั้งหมดในแต่ละจังหวัด
2. สุ่มโรงเรียนในแต่ละอำเภอที่ได้ มาตามอัตราส่วนของจำนวนโรงเรียนในแต่ละอำเภอ เพื่อให้ได้โรงเรียนเป็นจำนวน 1 ใน 10 ของโรงเรียนทั้งหมด ในแต่ละจังหวัด

3. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร ใช้ผู้บริหารทุกโรงเรียนที่สุ่มได้
4. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น 400 คน ได้มาจากจังหวัดต่าง ๆ ตามอัตราส่วนของจำนวนประชากรครูในแต่ละจังหวัด โดยการคำนวณดังนี้

$$s = \frac{\text{จำนวนครูทั้งหมดในจังหวัดนั้น} \times \text{จำนวนครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด}}{\text{จำนวนครูทั้งหมดในเขตการศึกษา 6}}$$

เมื่อ s คือจำนวนครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละจังหวัด

5. สุ่มตัวอย่างกลุ่มที่เป็นครูจากโรงเรียนต่าง ๆ ที่สุ่มได้ (ในข้อ 2) มาตามอัตราส่วนของจำนวนครูในแต่ละโรงเรียน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างของแต่ละจังหวัด

6. สุ่มตัวอย่างศึกษานิเทศก์มา 1 ใน 2 ของศึกษานิเทศก์ในแต่ละจังหวัด โดยไม่แยกว่าเป็นศึกษานิเทศก์อำเภอหรือศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

รายละเอียดเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างประชากรแสดงไว้ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนตัวอย่างประชากร จำแนกตามตำแหน่งและจังหวัดที่สังกัด

จังหวัด	จำนวนตัวอย่างประชากร			รวม
	ผู้บริหาร	ครู	ศึกษานิเทศก์	
ชัยนาท	23	50	9	82
พระนครศรีอยุธยา	40	75	13	128
ลพบุรี	34	84	10	128
สระบุรี	36	59	12	107
สิงห์บุรี	15	42	8	65
อ่างทอง	16	45	8	69
อุทัยธานี	27	45	10	82
รวม	191	400	70	661

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ก. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามซึ่งแบ่งออก

เป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) มีคำถาม 2 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทของ

ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบลิเคิร์ต สเกล (Likert scale) ประกอบด้วย ระดับของความคิดเห็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีข้อคำถามทั้งหมด 51 ข้อ จำนวนตามบทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนแต่ละด้านดังนี้

- ก. ด้านปฏิบัติการสอนให้เป็นแบบอย่างแก่ครูในโรงเรียน 8 ข้อ
- ข. ด้านการช่วยเหลือผู้บริหาร โรงเรียนสายวิชาการเพื่อให้เป็นตัวอย่างในด้านการเรียนการสอนแก่โรงเรียนภายในกลุ่ม 18 ข้อ
- ค. ด้านการช่วยเหลือปรับปรุงงานวิชาการภายในกลุ่มโรงเรียนและประสานงานวิชาการกับศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ 25 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นตอนที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเขียนแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ควรมีบทบาทอย่างไรนอกเหนือจากที่ได้ระบุไว้ในตอนที่ 2

ข. ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม

1. ศึกษาเอกสาร งานวิจัย บทความทางทฤษฎี ระเบียบ แนวปฏิบัติของทางราชการที่เกี่ยวข้อง และขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย
2. ศึกษาความต้องการหรือความคาดหวังของผู้บริหาร ครู และศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับบทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในลักษณะของการศึกษานำ (pilot study) โดยผู้วิจัยสร้างข้อกระทงซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด (open - ended) ให้ผู้บริหาร ครู และศึกษานิเทศก์ ประมาณ 50 คน ซึ่งไม่ได้อยู่ในกลุ่มตัวอย่าง ทอบแสดงความคิดเห็นว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนควรมีบทบาทอย่างไรบ้าง
3. ร่างข้อกระทง (items) โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาในข้อ 1 และ 2 เป็นแนวทาง จำนวน 45 ข้อ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นว่า

เห็นด้วยหรือไม่เพียงใด ที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนจะแสดงบทบาทนั้น ๆ โดยคำตอบแต่ละข้อมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มีคำตอบ 5 คำตอบคือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4. จักรูปแบบของแบบสอบถาม โดยให้ตอนที่ 1 เป็นคำถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นข้อกระทงเกี่ยวกับกิจกรรมหรือบทบาทที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนต้องปฏิบัติ จำนวน 45 ข้อ และตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน

5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน¹ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในด้านการประถมศึกษาและการนิเทศการศึกษา ช่วยพิจารณาความเหมาะสมในคำ โครงสร้างและความครอบคลุมเนื้อหา ตลอดจนการใช้ส่วนภาษาในแบบสอบถาม

6. ปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมข้อกระทงแบบสอบถาม ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ข้อความคำถามในตอนที่ 2 เป็น 51 ข้อกระทง

7. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับผู้บริหาร ครู และศึกษานิเทศก์ ซึ่งไม่อยู่ในกลุ่มตัวอย่างประชากร และไม่ใช้กลุ่มเดิมในข้อ 2. จำนวน 37 คน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะหาข้อบกพร่องในเรื่องการใช้ส่วนภาษาและความครอบคลุมในเนื้อหา เพื่อแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ก่อนที่จะนำไปใช้จริง

8. ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องอีกครั้งหนึ่ง จากผลของการทดลองใช้ ในที่สุดได้ข้อความคำถามในตอนที่ 1 จำนวน 2 ข้อ ข้อคำถามในตอนที่ 2 จำนวน 51 ข้อ และตอนที่ 3 ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด เป็นแบบสอบถามเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

¹รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ เสนอไว้ในภาคผนวก ข.

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ก่อนทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอใ้คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ออกหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย เพื่อเสนอต่อผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดทุกจังหวัดในเขตการศึกษา 6 ที่ผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล กระทำใน 2 ลักษณะคือ นำแบบสอบถามไปส่งด้วยตนเอง และส่งทางไปรษณีย์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การเก็บข้อมูลจากศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทุกจังหวัด ผู้บริหาร ครู และศึกษานิเทศก์อำเภอ ที่อยู่ในอำเภอเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร และครู ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปส่งด้วยตนเอง หลังจากนั้น 1 สัปดาห์จึงไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

2. ข้อมูลที่เก็บจากศึกษานิเทศก์อำเภอซึ่งไม่ได้อยู่ในอำเภอที่มีผู้บริหารและครูเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ โดยคานหลังซองแบบสอบถามจะมีชื่อและที่อยู่ของผู้วิจัย พร้อมด้วยดวงตราไปรษณียากร เพื่อให้ผู้ตอบส่งกลับคืนผู้วิจัย

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมด้วยตนเอง ใช้เวลาตั้งแต่วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2526 ถึงวันที่ 4 มีนาคม 2526 ส่วนข้อมูลที่ส่งทางไปรษณีย์ใช้เวลาตั้งแต่วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2526 ถึงวันที่ 14 มีนาคม 2526 รวมระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 21 วัน ได้รับแบบสอบถามคืนภายในเวลาที่กำหนดและมีข้อมูลสมบูรณ์ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ จำนวน 620 ชุด คิดเป็นร้อยละ 93.80 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด เป็นแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารจำนวน 175 ชุด คิดเป็นร้อยละ 91.62 ของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารทั้งหมด จากกลุ่มตัวอย่างครู จำนวน 381 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95.25 ของกลุ่มตัวอย่างครูทั้งหมด และจากกลุ่มตัวอย่างศึกษานิเทศก์ จำนวน 64 ชุด คิดเป็นร้อยละ 91.43 ของกลุ่มตัวอย่างศึกษานิเทศก์ทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้บริหาร ครู และศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับบทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน และศึกษาความสอดคล้องของความคาดหวังของบุคลากรกลุ่มต่าง ๆ ดังกล่าว โดยจำแนกตามตำแหน่งและจำแนกตามจังหวัดที่สังกัด เพื่อทดสอบสมมติฐานทั้ง 4 ข้อ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ในตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยตรวจนับความถี่และเสนอข้อมูลในรูปร้อยละ เป็นตาราง ประกอบคำบรรยาย
2. ในตอนที่ 2 ซึ่งเป็นคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน แต่ละข้อ จะมีคำตอบให้เลือก 5 คำตอบเท่ากันทุกข้อ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ในการวิเคราะห์ ผู้วิจัยจะนำคำตอบเฉพาะที่เห็นด้วยอย่างยิ่งและเห็นด้วย มาพิจารณา โดยพิจารณารวมกัน ถือว่าเป็นกลุ่มของผู้ที่เห็นด้วย ส่วนคำตอบไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ถือเป็นคำตอบที่ไม่เห็นด้วย ซึ่งจะเป็นลักษณะที่ไม่มีความเห็นหรือมีความเห็นในทางตรงกันข้ามก็ตาม จะไม่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 2 ดำเนินการดังนี้

- 2.1 ตรวจนับความถี่ของคำตอบในกลุ่มที่เห็นด้วยเป็นรายข้อ แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปร้อยละ เป็นตาราง

- 2.2 จัดลำดับบทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในแต่ละด้าน โดยพิจารณาจากคาร์ ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยในแต่ละบทบาท ให้บทบาทที่มีคาร์ ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยสูงสุดอยู่ในลำดับแรก บทบาทที่มีคาร์ ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยน้อยกว่า จัดอยู่ในลำดับถัดไป บทบาทที่มีคาร์ ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยต่ำสุด อยู่ในลำดับสุดท้าย การจัดลำดับแยกเป็น

- 2.2.1 จัดลำดับบทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน โดยพิจารณาจากความคาดหวังของผู้บริหาร รวมกันทุกจังหวัด ครูรวมกันทุกจังหวัด และศึกษานิเทศก์ รวมกันทุกจังหวัด ในเขตการศึกษา 6

- 2.2.2 จัดลำดับบทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนโดยพิจารณาจาก ความคาดหวังของผู้บริหาร ในแต่ละจังหวัด ในเขตการศึกษา 6

2.2.3 จัดลำดับบทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนโดยพิจารณาจากความคาดหวังของครูในแต่ละจังหวัด ในเขตการศึกษา 6

2.2.4 จัดลำดับบทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนโดยพิจารณาจากความคาดหวังของศึกษานิเทศก์ในแต่ละจังหวัด ในเขตการศึกษา 6

2.3 นำผลจากการจัดลำดับในข้อ 2.2.1, 2.2.2, 2.2.3 และ 2.2.4 มาทดสอบสมมติฐานด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องจากการจัดลำดับตามวิธีการของเคนดอลล์ (Kendall's coefficient of concordance W) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$W = \frac{12 \sum R^2 - 3m^2 n(n+1)^2}{m^2 n(n^2-1)}$$

เมื่อ W คือสัมประสิทธิ์แห่งความสอดคล้อง

R คือผลรวมของลำดับที่ของบทบาทที่ได้จากการจัดลำดับทุกชุด

m คือจำนวนชุดของการจัดลำดับ

n คือจำนวนบทบาทในแต่ละด้าน

ในกรณีที่ลำดับที่ เท่ากัน ใช้สูตร

$$W = \frac{12 \sum R^2 - 3m^2 n(n+1)^2}{m^2 n(n^2-1) - m \sum (t^3 - t)}$$

เมื่อ t คือจำนวนบทบาทที่ได้ลำดับที่เท่ากัน ในแต่ละกลุ่ม

เนื่องจากบทบาทในแต่ละด้านมีอย่างน้อยที่สุด 8 บทบาท ดังนั้นเมื่อได้ค่าสัมประสิทธิ์แห่งความสอดคล้อง (W) แล้วจึงต้องนำไปคำนวณประมาณค่า ไค - สแควร์ (χ^2) โดยใช้สูตร $\chi^2 = m(n-1)W$, $df = n-1$ เพื่อทดสอบสมมติฐาน¹

3. ตอนที่ 3 ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับบทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน รวบรวมเสนอโดยนำพาจัดหมวดหมู่เพื่อหาค่าความถี่แล้วจัดลำดับจากค่าความถี่มากไปหาความถี่น้อย

¹Wayne W. Dael, Applied Nonparametric Statistics, pp. 326-331.